

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Ачкасова Л.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Тенденції розвитку освітньої теорії та практики вищої школи постійно змінюються під впливом технологічного прогресу, глобалізації та зміни потреб суспільства. В сучасній вищій освіті можна спостерігати індивідуалізацію навчання за рахунок створення персоналізованих навчальних траєкторій, адаптованих до потреб і темпів кожного студента; онлайн-навчання та змішані формати; міждисциплінарність через поєднання знань з різних галузей науки, формування у студентів цілісного світогляду; розвиток критичного мислення та навичок вирішення проблем; професійну орієнтацію через тісну співпрацю з роботодавцями, інтеграцію практичної підготовки в навчальний процес; міжнародну мобільність; цифрову грамотність; соціальну відповідальність через виховання у студентів почуття відповідальності за майбутнє планети, формування навичок сталого розвитку.

Розвиток критичного мислення та навичок вирішення проблем – це ключові завдання сучасної вищої освіти. Вони готують студентів до життя в динамічному світі, де постійно виникають нові виклики.

Для реалізації цього процесу у вищій школі потрібно, по-перше, змінити підходи до викладання через активізацію навчання через участь студентів у дискусіях, проектах та дослідженнях; впровадження проблемного навчання через постановку перед студентами реальних проблеми, які вони мають вирішити самостійно або в групах;

використання методів, що стимулюють аналіз інформації, оцінку аргументів та формулювання власної думки; заохочення студентів до самоаналізу та оцінки власних знань і вмінь.

Ще одним необхідним кроком є впровадження інноваційних методів оцінювання з використанням портфоліо, коли оцінюється не лише кінцевий результат, а й процес навчання, прогрес студента; оцінки участі у проектах, де завдання передбачають застосування знань на практиці, розробку рішень реальних проблем; надання студентам можливості презентувати свої ідеї та отримувати зворотний зв'язок; використання рольових ігор, де студенти беруть на себе ролі різних учасників реальної ситуації і відпрацьовують різні сценарії; ведення здобувачами блогів або відеоблогів, в яких вони діляться своїми думками, результатами досліджень, відгуками на прочитане; використання інтерактивних онлайн-платформ для проведення тестів, квізів, виконання завдань; peer-review полягає у взаємному рецензуванні робіт студентів, що розвиває навички критичного оцінювання, формує здатність до конструктивної критики і прийняття зворотного зв'язку; оцінювання того, наскільки студент відповідає портрету випускника, тобто набору компетенцій, необхідних для успішної професійної діяльності, що дозволяє оцінити загальний розвиток студента, його готовність до реального життя.

Не менш важливим напрямком в розвитку критичного мислення є використання технологій таких як онлайн-платформи для співпраці, обміну інформацією та проведення дискусій; застосування симуляцій для моделювання реальних ситуацій, щоб студенти могли експериментувати та приймати рішення; використання інструментів штучного інтелекту для персоналізації навчання та надання зворотного зв'язку.

Сучасні реалії потребують від випускників вишів мати певний досвід роботи, вміння реалізовувати свої знання на практиці, тому співпраця з роботодавцями є ще одним важливим напрямком. Його можна

реалізовувати через організацію стажування для студентів, щоб вони могли застосувати свої знання на практиці та отримати досвід роботи; запрошення представників різних професій для проведення майстер-класів та обговорення актуальних проблем; організацію конкурсів на кращу ідею, проект або рішення, що фінансуються компаніями; застосування хакатонів, які представляють собою інтенсивні заходи, під час яких студенти в командах розробляють нові продукти або послуги за короткий проміжок часу; співпраця університетів і компаній у проведенні наукових досліджень, що дозволяє студентам брати участь у реальних наукових проектах. Завдяки співпраці студенти отримують досвід роботи в реальних умовах, що підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Завдяки роботі над реальними проектами студенти навчаються генерувати нові ідеї, мислити нестандартно і знаходити нестандартні рішення.

Дуже серйозним аспектом для критичного мислення зараз вважається розвиток м'яких навичок. Зазвичай мова йде про навчання студентів ефективно спілкуватися, працювати в команді, вести презентації; стимуляцію розвитку творчого мислення, пошуку нестандартних рішень; надання студентам можливості брати на себе відповідальність, керувати проектами.

Актуальним питанням для розвитку критичного мислення є створення сприятливого навчального середовища через створення атмосфери, де студенти почувають себе комфортно, можуть висловлювати свою думку і задавати питання; надання здобувачам необхідної підтримки та допомоги в навчанні; регулярне надання здобувачам зворотнього зв'язку щодо їхньої роботи.

Таким чином, розвиток критичного мислення та навичок вирішення проблем – це складний і багатогранний процес, який вимагає спільних зусиль викладачів, студентів та адміністрації університету. Застосування вищезазначених рекомендацій допоможе підготувати студентів до

успішної професійної діяльності в сучасному світі.

Зараз перед вищою освітою стоїть ряд викликів, серед яких забезпечення якості онлайн-навчання через створення ефективних моделей оцінювання знань, підтримки студентів у дистанційному форматі; доступність вищої освіти через створення умов для отримання якісної освіти для всіх бажаючих, незалежно від їхніх фінансових можливостей; підготовка фахівців для ринку праці майбутнього шляхом постійного оновлення навчальних програм з урахуванням змін на ринку праці; використання технологій не як самоцілі, а як інструменту для підвищення ефективності навчання.

Література:

1. Іванова Н.Ю., Корольова О.О. Розвиток креативного мислення студентів. *Сучасні досягнення в науці та освіті* : зб. пр. XVIII Міжнар. наук. конф., 13–20 верес. 2023 р., м. Нетанія (Ізраїль). Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 81-85. URL: <https://elar.khmnmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f7ba55b-eb17-44d0-8950-2e09f166a709/content> (дата звернення 1.11.2024)
2. Бабак А.І., Ворожбіт-Горбатюк В.В. Педагогічний університет як простір розвитку креативного мислення здобувача вищої освіти. *«Грааль науки»*, 2021, 11, 489–491. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-ofscience.24.12.2021.088> (дата звернення 2.11.2024)
3. PISA-2021: рамковий документ щодо оцінювання креативного мислення (чорновий варіант, третя редакція) / перекл. з англ. К. Шумової ; наук. ред. Т. Вакуленко, В. Терещенко ; переднє слово та додатки А й Б Т. Вакуленко, В. Терещенко. Київ : Український центр оцінювання якості освіти, 2022. 131 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/PISA-2021_/ramkovyj-dokument.pdf (дата звернення 3.11.2024)